

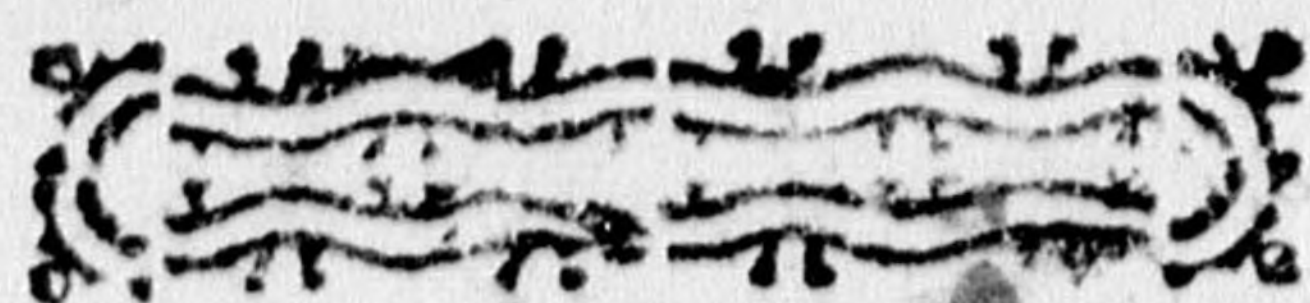

A' ROMAI TSASZARI ÉS AP. KIRALYI FELSÉG-
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indúlt BÉTSBÖL Pénteken 4. Mártiusban 1791.

*Nints mit írjunk — vagy szalma, a' mit
írunk!*

A' leg-nagyobb Ujságok sergestől állanak a' Kü-
szöbben, és egy sem akar közüllök bé lépni.
A' mik bé-lépnek is mind maskorába és Fársangi ál-
országban lépvén-bé, semmi bizonyost nem tudhatunk
felöllek. — Ki gondolná ezt akkor, midőn *Cseh,*
Magyar, és *Erdély* Országokban Ország Gyűlése,
Szisztovban pedig a' békesség' műhelye vagyon szün-
telen való munkában? — hijjába!! nints Ujságunk
— 's a' mi van, itt van mind fazakastól: — „A'
Felséges Nápolyi Király, a' fő Hertzegekkel és sok
főbb Gavallérokkal szüntelen vadászásban mulatja
magát. Febr, 26 dikán megint vad dísznot öldököl-
ni valának a' Präterben, hól vagy 10-et ki-is vég-
sének

zének a' Világból; de a' dísznók - is legényesen vi-
felték magokat; mert azon-kivül, hogy a' Király-
nak egy derék Lengyel Agara sebet kapott, a' Gr.
Caraccioli szép Török paripájának is ki-hasította a'
hasát a' vad Kan, B. *Vétsei* Udvari *Concipista* lo-
vának - is körmét le-tsapta, és e'-féle apró szeren-
tsétlenségek ottan ottan történnek.

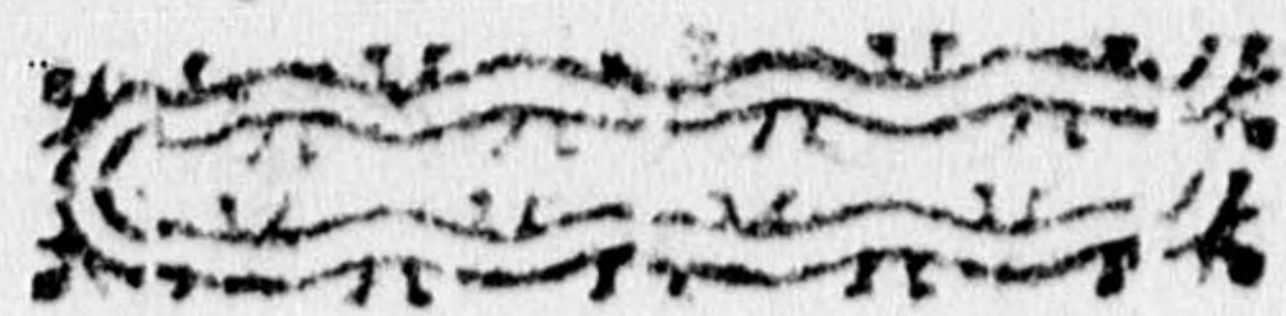
Vasárnap dél tájban öszve gyültek a' *Diánna*'
Rendjén lévő Vitézek, H. *Auersperg* Adámnak kül-
ső Városi Palotájába. Meg jelent közöttök a' Rend
Nagy Mestere a' Nápolyi Király-is. Ezen Rendnek
különös jegye, és forma-ruhája vagyon. — A'
jegy aranyos Vadász kürt, mellyet zöld és fejez tsi-
ku széles pántlikán viselnek bal mellyeken a' Vité-
zek. — A' Forma ruha: hamu szín kabát, zöld
hajtókára; zöld mellyrevaló és nadrág. Ezekhez,
vadász-kés járúl. Elztendőnként két két aranyat tar-
tozik fizetni minden Vitéz a' Rend' Kafsájába; de
eddig kevés gond vólt az említett adónak bé szedé-
sére. A' mostani Gyűlésben tehát rendelés lett ez
eránt 's egyéb Törvények is hozattak. Az eddig
való jegyet továbbra - is meg - erősítette a' Nápolyi
Király, valamint a' Forma ruhát is ezen szókkal:
Minthogy Vadászok vagyunk nem szükség a' tzifra
köntös. A' Tsászár lészén ezen túl maga Birodal-
maiban Pártfogója (*Protektor*) ezen Rendnek. —
A' Báll itt nem ujjság; a' múlt Vasárnapi Bálban - is
meg-jelentek a' Felségek, és nagy vigalsággal mu-
latták magokat.

Posony, Febr. 26 dikán. „Ma érkeztek-le Béts-
ből, az ő Felsége által helyben-hagyatott Tzikkel-
lyek. Ehez képest mindenek ugy reménylik, hogy
leg-fellyebb - is két hétnél tovább nem fog immár
tartani az Ország Gyűlése. — Itt, ennek a' hónapnak
23-dikán maskarás Bált adott Kantzel. Gr. *Pálffy* ő
Kegyelmessége, mellyben az Ország' Naggyai igen
kedvekre mulatták magokat. Nádorispány ő Kir.
Fő-Hertzege, három izben változtatta a' maska-
ráját. Először Tzigány Legény, azután Verbun-
kos, végre pedig Szakáts formában szemléltette ma-
gát

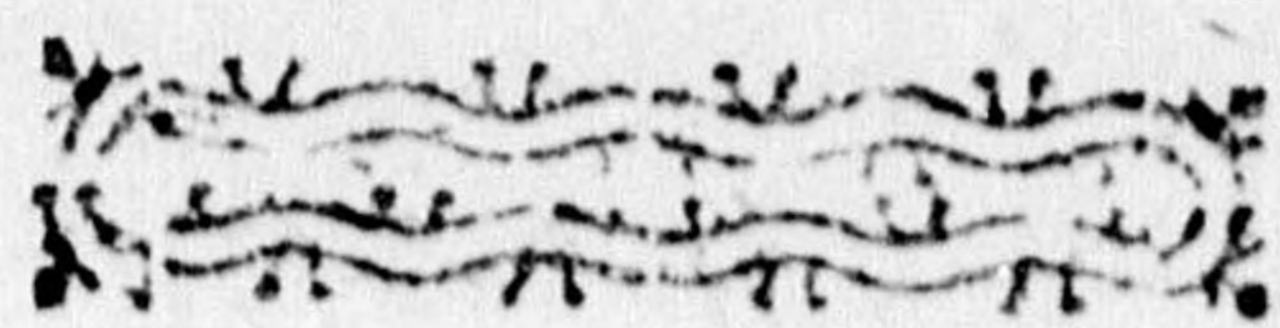
gát. Felette vig vólt. Maga a' Kantzellárus Ur pedig Magyar Tsaplárost ábrázolt, 's kedves frissésséggel és nyájassággal forgolódott Vendégei körül. A' ruha-is ugy illett néki, hogy lokan méltónak itélték, azon formájában való le-festésre.

A' múlt Kedden tartatott közönséges Ország-Gyűlésében Pofonyban fel-olvastattak a' közelebb ő Felségétől le-érkezett kegyelmes végezesek, és más nap, u. m. Szeredán is közönséges Ország-gyűlése tartaték, de mit végzettenek légyen ez után halják meg Olvasóink. A' múlt Kedden délutánni 2 órakor érkezének Pofonyba a' F. Palatinus látogatására fő Hertzeg *Ferentz* és *Ferdinánd*, kedves Életek-párjával, és fő Hertzeg *Károlyal* edgyütt, és ekkor vala már este azon mulattságos Bál, melyben a' F. *Palatinus* minden fő Hertzeg Vendégeivel edgyütt ezen fő Kantzellárus Gr. *Pálfitól* adott Bálban meg-jelenvén, az egész lokóság különös gyönyörűséggel mulatta magát. — *Personális Ürményi* Ur ő Excellentiájához Követeket küldött *T. N. Báts Vármegye*, a' Vice-Ispányt és más 3 Vármegye kebelebeli Urakat, melly szertint a' Fő Ispányi Tiszttségnek el-vállására és Instellátziojára a' leg-nagyobb tisztességgel hivattatott. — A' múlt hónapnak 22-dikén meg-érkezék *Londonból* N. Magyar Királyi Testörzö Hadnagy és Kabinét Kurir *Koller* Ur, de mi hirt hozott légyen, tsak a' Kabinétban tudják. — *Frantzia országban*, a' Febr. 10-dikén tartott dél-előtti Ülésében azt végezte a' többek között a' Nemzet Gyűlése, hogy a' Misékre hagyott jószágok is el-foglaltattak, 's adassanak el. — A' dél utánni Gyűlésben, egy Deputátziojok jelent-meg, süveg fel-téve 's gomb nélkül való ruhában a' *Quakereknek*, kik *Frantzia Országhoz* tartozó *Flandriának Dünkirchen (Dunkerque)* nevezetű Városában, 's *Languedocia* Tartományában lakoznak. Kérések oda ment-ki, hogy ok a' magok módjok 's az első Ekklesiának példája szertint, a' Világnak nagy közönséges Lelkét imádhassák; *Fr. Országban*, valamint másutt-is az egész Világon mi-

den embereknek Attyokfiai lehetsenek, a' nállok történő születéseket, párosodásokat 's halálozásokat elég legyen egyedül a' magok Előjáróik előtt beírni; és hogy semmi esküvésre ne köteleztessenek, ugymint a' melly alól felszabadította őket a' Kristus, midőn azt mondotta: A' te *Ügyod* legyen *Ügy*; és a' te *Nemed Nem*. — Mindazáltal hogy azt ne gondolja valaki, mintha ők ki akarnák vonni magokat a' polgári hitnek letétele alól, közönvégsen vallják, hogy ők a' Nemzethez, Törvényhez, és a' Királyhoz állandóul hivek fognak lenni. — Utollyára a' maga felekezetének tsendes erköltsét 's békefésséges vóltát adta elő a' *Quaker* Orátor. — A' Gyűlés' Elölülőjétől következő feleletet vettek a' *Quakerok*, hogy ők, a' kik az üldözések 's a' Tyrannusoknak hatalma alól ki-vették magokat, senkihez jobban nem folyamodhattak volna, mint azon Törvénytévőkhöz, kik az emberek' jussaikat tették fundamentomául az Ország Törvényeinek. De a' mi az ő gondolkodások' módjának kútfejeit 's tudományait illeti: azok nem tartoznak a' Nemzet Gyűlése eleibe, akár úgy gondoltassanak azok, mint vélekedések; akár pedig mint vallásbéli tudományok: mert az ember, mint Polgar valamely Igazgatás formájának veti alája magát; mint gondolkodó Valóságnak semmi más Hazája nintsen a' Világon kívül; és az Isten, 's ember szive között mitsoda Igazgatás vállalhatna közben-járóságot. —

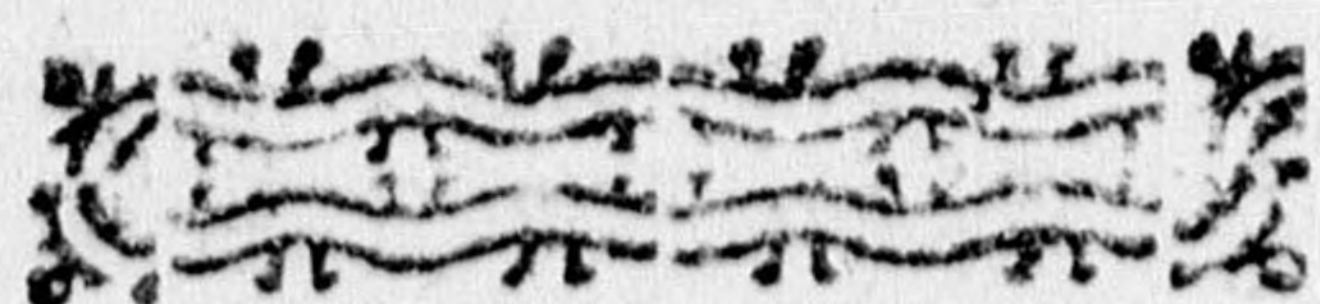
Hogy minden gyalog Sergek békefésséges szállásokba szállni készűlnek a' határ-széleken, és hogy a' *Porta* és *Austria* között esendő békefésség az ajtó előtt áll, és bizonyos, abban semmi kéttség sem lehet. Hogy Tseh-országban-is valami háborúra való mozgás volna a' sem igaz. — Némely Frantzia Ujjság Levelek és az *Erláangi* Levelek-is azt a' nem egézfzen hihető hirt hozták leg-közelebb, hogy a' *Magyar* és *Frantzia* Húszárok kardra keredtenek volna egy más ellen. A' mi Húszárjaink egy 52 Táborigszekerekből álló tránsportal menvén

60 legények őrizete alatt a' Flándriai széleken, bétaláltanak lépni a' Frantzia földre. Ezt a' Frantziák észre vévén egy egész Draganyos Sereg jött reájok; némely Húzárokat le-vagott, a' többit pedig az 52 szekerekkel edgyütt fogságba vitte *Givet-be*. — Ez a' hir *Masztrikthól* vette eredetét, várjuk-el, igaz é vagy nem. — A' múlt hónapnak 16-dikán mene bé *Berlinbe* a' Török Követ a' Fránkfur-ti Kapun, kit következő pompával és tzerémo-niával vezettének bé: „Egy Kapitány, egy Had-nagy és 40 Húzárok mennek vala elöl, egy Kirá-lyi Istáló-mester lovan, és az ő számára vezette-tett egy tzifrán ölteztetett paripa — egy Királyi 8 lovas hintóban ültenek a' 2 Királyi Komissariusok Májor *Röder* és Követtségbéli Tanátsos *Dietz* — egy más Királyi 8 lovas hintóban egyedül a' Török Követ — más 6 lovas hintóban a' Török Tolmátsok minden Konstantzinápolyból hozott Tsászári ajándé-kokkal, 'st.; hátul követi vala 24 Húzár két Tisztel. A' Városnak nagyobb úttzáit nagy pompával fel-járták, és midőn a' Török Követ szállására érke-zének, már 20 fegyveresek álnak vala fegyverben őrizetére egy Tisztel, kik minden nap változnak, és valamig Berlinbe lészén, tiztességre lésznek. — 17-dikbe el-küldé ezen Követ a' maga Követtségbé-li Titoknakját és Tolmátsát Gr. *Finkenstáinhoz*, és Gr. *Hertzberghez*, kiknek a' maga meg-érkezését, (mintha nem tudták volna?) bé-jelentette: ezek mindenik egy-egy Hadi Tanáts Urtól izentenek né-ki szerentsét a' meg-érkezéshez — meg-válik mitso-da szerentsés lészén!!!

Külső és belső elegyes jegyzések.

Ugy írjuk, mint bizonytalant, de mint ollyant, a' mellynek már hangja Bétsbe érkezett tegnap e-lőtt; t. i. hogy az Orosz Udvar az Anglus Udvarral frigyet kötött volna. Az Orosz Udvar Angliának némely Amérikai Szigetjeit gárántérozta, és a' Kö-zép-tengeren való szabad útját. Ezt így sugdofsák némelyek egy más fülébe, és ha igaz talál lenni, nem késő

késő a' Muszkának ugy bánni a' Törökkel Európában, mint az Isten tselekedett *Adámmal* a' Paradisomban. Azonban várakozzunk még egy keveset; mert az Udvari Pókháló politikáknak sok össze szőtt font szálai vagynak, *Edippusnak-is* bajos ezeket fejtegetni. — A' megholt Gr. *Pálffy* Seregének vitéz Oberstere *Liptay* Ur egy 150-ezer forintot érő Uradalmat nyert ő Felségétől vitézsége jutalmául. Ezen Uradalam *Makrini*, nem messze *Temesvár*hoz. Midőn ezen vitéz Oberster Ur ő Felségének ezen Kegyelmet megköszönné, azt mondotta ő Felsége: En Oberster Uramnak a' maga érdemeit is ezzel ki nem fizettem. Lám! tsak ugyan jutalma van az érdemnek — vagy előbb — vagy később. — Erdélyben Fejérvárt 1 véka tiszta buza 10 márfás, 1 véka törökbuza 4 márfás 10 kr.; egy tyúk 10 garas, 1 tojás egy potra, (Bétsben egy fél-potra) egy nyúl 4 márfás, 1 pujka 2 forint; itt Bétsben minden oltsóbb.

Erdélyből All Örből írják: — „Minémü szükség legyen Erdélyben a' mezőségen, ha egyéb nem bizonyittaná-is, tsak ez is elég arra, hogy onnan ezen N. B. *Szolnak* Vármegyében, a' Nagy *Szomos* mellett lévő majd minden Faluk rakva vagynak a' szükség és gabona nem léte miatt eljött Parasztokkal, és nevezetesen, ugyan ezen Vgyében, a' *Lápos* vidékin lévő Falukban (a' hól más helységekhez képest igen jó termés vólt) még a' múlt Őszfel ki jöttek sok mezőségi Parasztok házok népestől edgyütt, és itt laknak, hól egy véka Kukuritza 40 kr., másut pedig egy forint. — Jan. 9-dikén *Lápos* vidékén olly nagy mozgása vólt a' földnek, hogy a' házak-is meg-mozdúltanak, és némely helyeken a' fogasokról is az edények le-húlván el-romlottanak. — Kolosvárt olly tsendesen és egy mást megértő szép rendel foly az Ország tanátskozása, hogy minden várakozásunkat fellyül múlta. A' 3 Nemes Nemzet között, és a' különböző Vallások között még tsak nevezetes ellenkező szót sem lehetett hallani. Az Erdélyi *Diárium* már nyomtattatik a' Ref. Kollé-

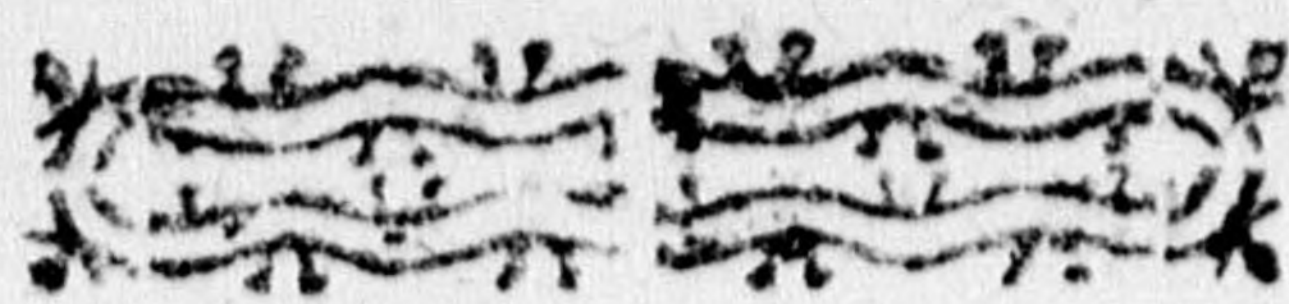

Kollégyom betüivel, és itt a' Táskában egy fél árkos belölte — ez után többet. — Pruszszus Minister Gr. *Lusi*, ki a' *Rájhhenbakhi* edgyezéssel küldett volt a' Nagy Vezérhez Bétsbe érkezett a' napokban *Szisztovból*.

Az Illyriai Kantzelláriának Tagjai következendők:
„Préles Gr. *Balassa*; Tanátsosok: „*Krausz*, ki egyszersmind Direktora a' Kantzelláriának: Püspök *Petrovits*, Generál Báró *Papilla*; Tanátsos *Rustel*, Présidiális Udvari Titoknak *Orbán*, Udvari Titoknak és Tanátsbéli Prothokolista *Jakoby*, Titoknak: *Meninszky*, és *Boldozzár*; Tábori Concipista *Srájbers* Régistrátor és Expeditor a' maga Táborban szolgált Kantzelláriájával edgyütt, kik most a' békeességben hivatal nélkül lévén, erre alkalmaztattak.

Isten álgyon-meg minden jóval Magyar Kurirom!!
„Valamint a' Historikusnak, ugy az Ujjságirónak, Haza, Nemzet, Vallás, Atya és Anya nélkül valónak, az az személy vállogatás és részre-hajlás nélkül valónak kelleik lenni. Azt adom hát tudtadra, hogy én noha sok *Rituálistákat* olvastam, még-is mind eddig ki-nem tanulhattam, hogy szentelik a' Réformátusok a' magok harangjaikat, hanem éppen most vala szerentsém, midön a' Ketskemétiak ujj nagy Harangot öntetvén, aztat ékesen készült toronyokban helyhezítették, és előbb a' számtalan sokóság' jelen-létében próbára meg-húzák; így szólla a' fő Gondviselő *K * * P * ** Ur: *ottan ütött volna-meg a' Menkö, a' hol öntöttek!* e' vala tehát a' szentelés formája. Élj sokáig 19. Febr.

Egy Könyvetske jöve ki a' Sajtó alól tegnap előtt Bétsben Déákúl, melynek ez a' Tzimje: *Animadversiones in Revolutionem, Novumque sic dictum Systema Democraticum in Gallia*. Ezen munkátskák azért is méltó az Olvasásra; mivel némely fő embereink a' *Párisi* zenebonában jelen lévén, 's az ottan lévő fő emberekkel társalkodván, mindeneiket magok fel-jegyzettének, és Bétsben penna alá adtanak, mely jegyzések már mind Német, mind mind Déák nyelven ki-nyomtattattanak. Meg-va-gyon

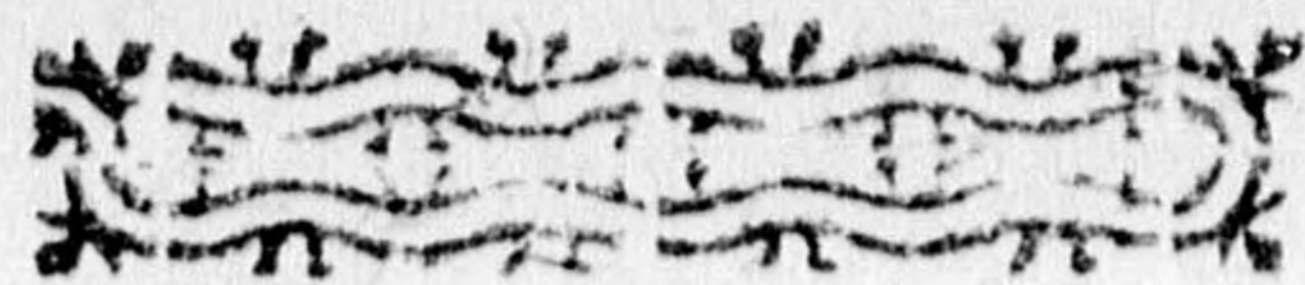
gyon benne fok igazság, és az illetén munkában található részre-hajlás nélkül valóság! Magyar Hazánknek nem fog szükségtelen lenni talám az olvasásra.

Frantzia Országban öli a' Nép a' maga Papját, ki a' Polgári hitet le-nem tette. — Tsak gondolja-el az ember!!! be átkozottak ezek a' Bétsi 'Sídók, tegnap a' Serházban beszélték, hogy a' Magyar Papok Rómához folyamattak, mellyet ki ki lát, hogy nem edgyezik a' józan okofsággal.

Jobbítófok. — Pest Várofsának, a' Törvényes Székek oda lett által tételével hirlelt drága szállásairól tettünk vala ez előtt költ edgyik Kurirunkban tudósítást, mely, mint költött hir a' Városbélieket annál inkább meg-háborította, mennél inkább azon vagynak ezen Városnak bölts *Elöljárói*, hogy a' szállások ez után még oltsobbak légyenek, mint vóltanak valaha, és több Levelekből látjuk, hogy ezen tudósításunk nem vala tökéletes. — Az e' féle hibák nem ujjságok az Ujjság Levelekben, de ezeknek nem mi vagyunk az oka; mert mi tsak ugy adjuk, a' mint veszszük. Torotzkó Szentgyörgyön-is a' múlt esztendőben hogy a' Préfektus S * * Ur által meg-veretett Paraszatok dolga nagyobb részen hazugság vólt légyen, arról tökéletesen meg-vagyunk gyözödvé; mert itt az Erdő prédáló Paraszatok tsak 25 — 15 páltzát kaptanak, és egy sem 50-ent, a' mint akkor iratott, és ezt-is nem magától, hanem törvényesen adatta a' Préfektus nekik és e'-féle kis intéfetskéek nélkül alig lehetne Erdélyben valamit meg-tartani.

Győr 27. Febr. — N. Győrben. Halak Havának 24-dik napján. A' Győri Nevendék Papságnak felső Tanuló Palotájában jádzzattatott az öreg Fősvény Zsugori Máté három Felvonásban nagy elevenséggel, mellyet szerzett magának még a' Posonyi nevelő Házban az el múlt esztendőekben, és meszfze terjeszt az Ország' minden széleire, hogy innen is minden józan itélettel bíró által láthattya, melly nagy hasznára vólt légyen mind az Országoknak, mind faját nevendék Tagjainak a' két közönséges nevelő Háznak, soha nem elegendő-képpen ditséretes felláttatása. A' Méltóságos Győri Püspök Urnak, és Fő Tiszt. Somogyi Leopold Győri Kánonok, és a' nevendék Ház Előljáró Urának bőv adakozása itten nagy köszönettel emlékezetes, a' kiknek költségéből építettett-fel a' több esztendőkig tartandó alkotvány, hogy ezen édes Hazánk' edgyik szüleménye minden félbe-szakadás nélkül esztendőként gyakorolhasson. Felesen jelent-meg a' Fő Tiszt. Káptalan, T. Ns. Vármegye minden Rendbéli Tanítókkal együtt, a' kik minnyájan tellyes meg elégedéseket ki nyilatkoztatták ohajtván, bár tsak immár Hazai nyelvünkön nyilván-való helyeken is a' vig és szomorú Játékokat szemlélhetnék! A' mi a' Mesének *Erköltseit Aristoteles'* rendi-szerint illeti, hogy a' jelen-lévő időkhez légyenek szabva, szépen megtartotta a' fősvény Zsugori Máté, holott a' kéregető Koldusok előtt áldotta II-dik Josef Császárnak hamvait a' bé-hozott *Armen-Institutumért*, de meg-hurogatott, nem tudom kiket, hogy a' Koldusok a' templom' ajtai előtt, uttzákon, Udvarában szünetlen alkalmatlankodnának, ditsérte Buda Várofsát, hogy az Ujjságban ki-hirdetteti, menni jött-bé, mennyi osztogattatott fel, és így ki-ki magában el arányozhattya, mennyit kellelsék a' következő kéregetőknek adni: midőn a' mester-emberek a' négy esztendőbéli adófságaikat Zsugoritól kérték, nagyon kívánta, hogy valamint a' Mészáros, Kenyér-sütő, Szappany-főző érzékeny büntetés alatt megvagyjon zabolázva, miért hogy a' többi műves mesterek

terek-is, ha vagy rossz munkát tesznek, holott egy mesterségnél többet nem-is tudnak, vagy felette való árrot kérnek, szinte érdemek szerint nem büntetődnének. A' ruházatnak változtatása különös vala, leg-szebben illet *Zsugorinak Lehel* módjára készült bajnoki öltözete, midőn a' Mártsziussal küszködött, és a' Télnek pillongó jeges bajusza, és szakálla. A' jádzó személlyeknek minden ki-fogás nélkül való vifeletek meg-érdemli, hogy betses neveik fel-jegyeztessenek: Valának Tiszt. *Anda Imre, Belányi János, Berghoffer Mihály, Blázovich János, Dreschmitzer Josef a' Zsugori Máté, Fehér János, Folyi Josef, Frankl Filep, Hilf György, Maráz Miklós, Német Ferentz, Tartsay Josef, Tóth László, és Pál, Varga István, és Vimmer Jakab.* Kivánai lehet, hogy ezen ditséretes *Zsenge* többeket-is fel-ébreztessen, kik minnyájan ma holnap gráditsonként emelkedjenek, és vigasztaltatásoknak érdemes ajándékiban részesüljenek.

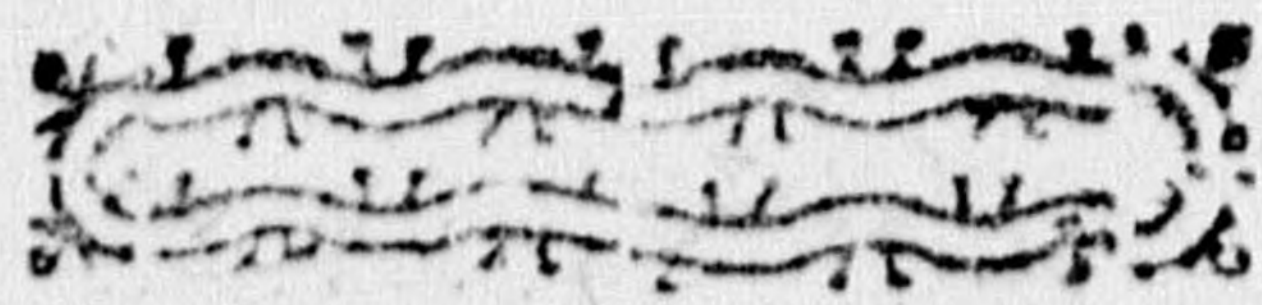
Neógrád Vármegyébe Vörötsén 25. Febr. — „Hazánk állapotjának jó folyamatra való indulásán örvendező tufakodással gondolkozván, ilyen felkiáltásra találék e' napokba alkalmatosságot: Ideje vagyon immár Magyarok, hogy fel serkennyünk az álomból! *Rom. 13: 11.* Fel-is serkentek ditsőség Istennek! némely jó Hazafiak, hogy más, ki pallérozott Nyelvel virágzó Nemzetek példáját követvén, Nemzeti Nyelvünk pallérozása, 's a' Tudományok gyarapítások végett egy Tudós Társaságot állítsanak-fel. Ama nagy Literátor Mélt. *Szétseny Gróf; Fő Tiszt. Révay Ur Györbe; Kazintzy, és Horváth Adám Urak* meg gyujtott Lámpásokat vettek e' véget kezekbe, hogy másoknak útat mutassanak; de e' Közönségnek egy tisztes Részze azt kiabállya, hogy arra a' Társaságra semmi szükség sints, mivel az tsak szabad Kőművesek Bandája fogna lenni. Már gondollyuk-meg! Nemzeti Nyelvünkön akarunk beszélni; azon akarunk írni, 's idővel egészen Törvényt tévő Nyelvé akarjuk ezt tenni. Azonba lehetetlen annak külömben el-sülni, hanem

ha

ha Nyelvünk bővítése, 's pallérozása végett jó fundamentom vettetik. Az a' fundamentom pedig alig lehet más, hanem egy Tudós Társaság, a' melly meghatározza miképpen tétethetnek-ki a' dolog természetével meg-edgyezőleg, helyyesen, a' Magyar Nyelvbe Uralkodó Deák, 's más-féle Terminusok, hogy olztán közönségesen mindenek egyenlő értelemben élhetnének azokkal. Most pedig csak a' Vallásbéli nevezetekkel is igen sok bajunk van; mert ha ezt: Katholikus, Magyarúl akarjuk ki tenni, soha se tudjuk Pápistának fordítsuk-é, vagy Római Vallásának? Ezt: Evangélicus, Augusztai Vallásúnak mondjuk-é, vagy Lutheránusnak? Ugy szinte ezt, Református, így tegyük é ki: Helvétziai Vallású, vagy Kálvinista? De minekutánna az a' Tudós Társaság meg-állítaná az olyan ki-fejezéseket, minden tusakodás nélkül élhetnének velük. Ha az a' Társaság ezt a' Szót: Mappa, így tenné ki: Föld Kártyája, mindennek meg-kellene rajta nyugodni. Most pedig ki Föld-Kártyájának, ki Rajzolatnak fordítja. Ezt a' Szót: Terminus, fordíthatom én Igének. Ezt: Cubus, mondhatom Bögnek; de míg egy Rostáló Társaság ítéletit ki nem áliya, addig senki sem nevezheti rajtam kívül úgy. Olyan nagy szükségünk van tehát egy Magyar Tudós Társaságra, a' mitsodás szükségünk van a' Magyar boldogságra.

Senki sem tagadhattya azt is, hogy a' Magyar Jádzó Teátrumoknak nagy bé folyások ne volna Nemzeti Nyelvünk pallérozásába. Ugyan-is azok az eleven ki fejezések, mellyek azokba elől-fordúlnak; azok a' Nemes gondolkodások, mellyek ott a' leg-nagyobb érzékenységgel adattatnak elől. nem csak a' Szívet indítyák meg, hanem az Igéket is Nyelvünkre fértzelik, 's csak nem észre vehetetlenül birtokunkba adják. Még is sokan ennek-is ellené vagynak, úgy gondokodván, hogy az erkölts romlásának nagy alkalmatossága lenne. De azt csak a' vilzsa élés okozhattya; 's valamint a' bort magát nem lehet azért kárhoztatni hogy az erkölts

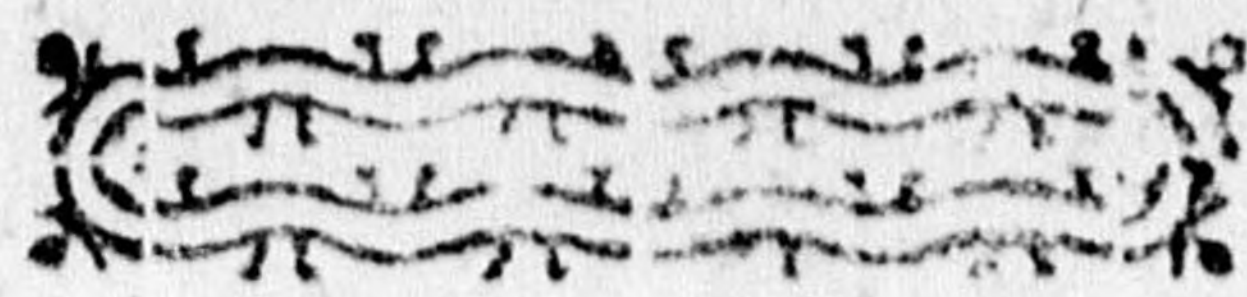
romlásának alkalmatossága: úgy a' Theátrumokat nem lehet egy áttallyába kárhoztatni.

Ugy de, (ezt-is mondják) szabad gondolkodásra adnak azok a' Játékok alkalmatosságot; a' szabad gondolkodás pedig olyan zürzavart szül mint most Frantzia Országba uralkodik. De ítéletem szerint olyan zavarodásra csak a' Despotismus adhat alkalmatosságot; a' mi Felséges Udvarunk pedig, a' mint meg-indulással tapasztalhattjuk, éppen az emberi szabadsággal meg-edgyezőleg kíván Uralkodni. Káros tehát ezt az ellenvetést csak emlegetni-is. Káros valósággal a' megvilágosodás akadályoztatására ellenvetéseket keresni; mivel az a' nyughatatlan szorgalmatosság rút gyanuság alá zárja az ellenkezőket.

A' Protestánsok annak meg bizonyítására hogy a' Kiráallvi Kegyelmet használni akarják, kétttség kívül Közönséges 'Sinatot fognak ez esztendőbe Magyar-országban tartani. Oh vajha a' Mennyei Lélek úgy készitené addig az Eszközöket, hogy abba-első lépés lenne a' Protestáns két Vallásoknak edgyesítések! A' Világi Urak részéről nem is szenvedne az az Igyekezet akadályt; de a' Papok!!! de a' kenyér és bor!!!

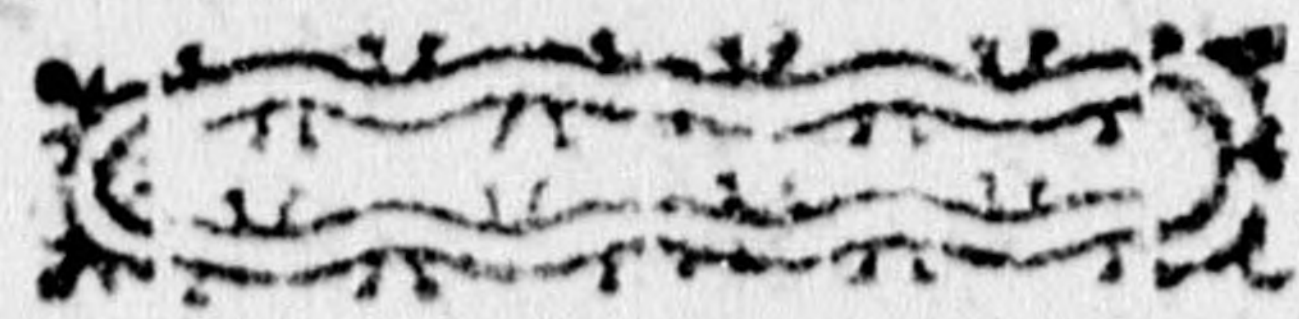
A' Mgos Gróf, és Státuum Præsidens Ur ö Exceljához, és az Ts. Ns. Státusokhoz bédott vélekedése Gr. Haller Pálnak. — A' Mgos Bétsi Kantzelláriának edgyütt való meg-maradása iránt.

Távúl légyen töllem az, hogy a' T. Ns. Státusokat oktassam, de sőt én várok oktatást a' T. Ns Státusoktól, mindazonáltal meg kell vallanom azt-is, hogy nekem-is többi lévén szavam minden dolgokhoz, valamellyek Országunk Gyülésén elő fordulnak, tisztán akarom tartani Lelkem esméretét, a' ki, jól érzem, réám támodna, ha mind azokat, valamik édes Hazánkban vagy romlására, avagy boldogittására ha csak közelittenének-is, közönségessé nem tenném. Kérem azért nagy engedelmes-séggel a' T. Ns Státusokat, szenvedjék-el meghal-
lani,

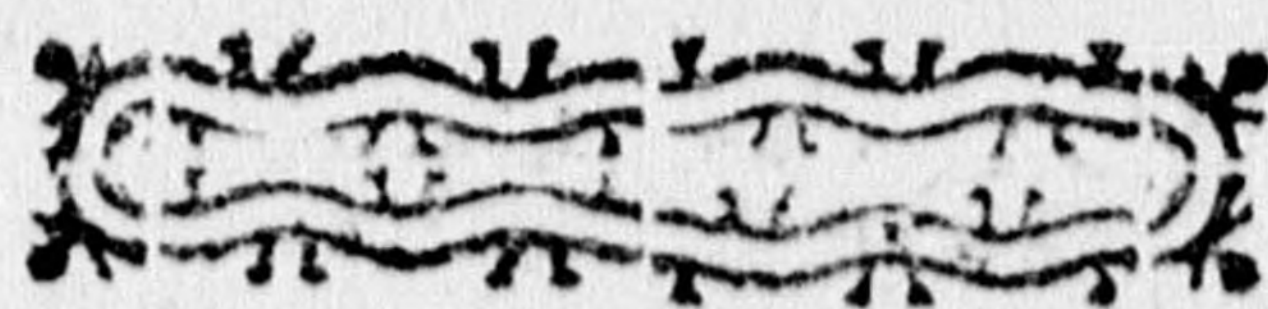

lani, midőn ezen okokból Bétsi Mlgos Kantzelláriánknak régi tanuságomból mivoltát tartozó vélekedésem szerint kijelentem.

Tanultam én négy esztendő alatt Bétsben nagy emlékezetű Kantzellárius néhai B. *Bornemisza* János Ur ő Excja réám való gondoskodása alatt, a' midőn akkor virágzik vala M. Kantzelláriánk, mert édes Hazánkban lévő három Nemzetből Tanács Urak, és az Mgos Kantzelláriához tartozó választott személyek édes Hazánkból illendő számmal valának. De itt-is utoljára e' múlandó Világ maga álhatalanságát meg bizonyítja; mert midőn böldeg emlékezetű Fejedelmünk Fels. *Károly* Császárunk, leg főbb Ministere *Czinzendorf* Ur ő Exc. jával együtt meg halálozának, Commissiok kezdettenek fel állittatni Hazánkon kívül lévőkből, mellyeket fennebb említett néhai Kantzellárius Ur ő Excja nehezen vévén, hogy édes Hazánk Kantzelláriáját csak nem Agensségre hanyatlani előre szemlélte, ezen érzékenységből sokan Bétsben esett meg-halálozását ítelték. Akkor helyébe álla néhai Gróf *Gyulafi* Ur ő Exja, kinek én-is többek között hozzám hajlandó indulatját meg-nyervén, tudom, hogy két esztendőnek lefolyása alatt a' Fels. Udvar előtt nagy ereje vala, de azután Gróf *Uhlefeld*, Gr. *Kollebrát*, az után Gr. *Königszegebrjzt* ő Exc. joknak Kormányozások alatt Commissio állittatott vala fel, valameddig említett Mlgos Kantzelláriusunk meg-halalozék. Ennek jó, erős, és közép rend idejébe lévő Világból ki mulását másokkal együtt én-is hazafiúi érzékenységnek tulajdonítottam, mert nem csak egyszerű könyves szemmel panaszolt előttem mint igaz Hazafiú Kantzelláriánknak meg-alatsonittása végett. Ennek helyébe állott Gr. *Bethlen* Gábor Ur ő Exc. ja, kinek hasonló-keppen hozzám való hajlandóságát meg-nyertem, mert édes Attya, édes Anyámmal Testvérek valának. Mlgos Hertzeg *Kövenhüller* Házban lett Házaságával nagyobb részt a' Fels. Udvar Ministereinek Atyafisága által magához kötelezvé, gondoltuk meg-mozdithatatlannak lenni, a'

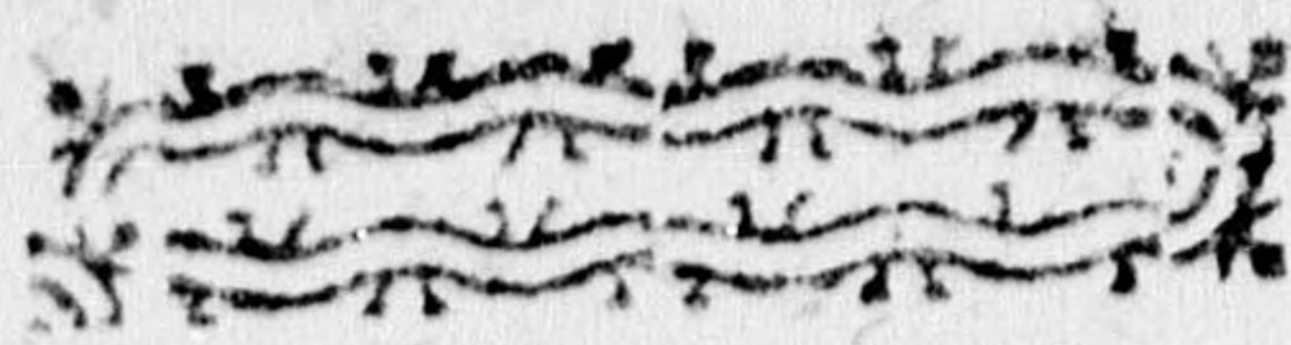
mint hogy három esztendőig csak nem minden kívánságát a' Fels. Udvar előtt véghez vihette. De itt-is a' mulandó szerentse maga álhatatlanságát bizonyítván, valamint előbbeni, ugy ezen néhai Kantzellárius ő Exja idejében is Commissio állittatván fel, többi között néhai Gróf *Breiner* Ur ő Exc. jának a' Fels. Udvari parantsolatoknak, rendelkezések Subscriptioit Archivumunkban fel-találjuk. Ezen Urnak-is gutta-ütésért az után hamar meg halálozását, ez iránt való érzékenységnek lokan tulajdoltattuk. Hellyébe álla ennek ugy mint Mlgos Kantzelláriának Præfelse B. *Bruckenthal* Sámuel Ur ő Exja, kinek idejébe a' Fels. Udvar rendelkezéseit hasonló-képpen Gr. *Breiner*, az után Gr. *Brimégen* Urak Subscribálták, és Mlgos Kantzelláriánk (magyarán ki-irva) mind eddig inkább Agenséget, mint egyebet vifele, valameddig mostani nagy Gubernátorunk, Kantzelláriusunk a' Ns Magyar Kantzelláriával edgyütt egyben köttetvén a' Fels. Udvar előtt dolgainkat Kormányozá. Ő Exc. jának helyében állván mostani Kantzelláriusunk Mlgos Gr. *Teleki* Sámuel Ur ő Exja. Ezeknek idejekben réájok Commissio mind eddig fel-nem állittatott, és magok Méltóságokban meg maradának. Mondhatná valaki (a' mint másutt is történt) hogy ezen két Méltóságnak idejekben születtenek, többnyire édes Hazánk ezen mostani terhei, mellyeket Gravamináknak szokunk mondani, és most azokat igazítani kívánnjuk; de azt-is bátron mondhatja akár ki, hogy néhai boldog emlékezetü örökös Fejedelmünk, Fels II-dik *Josef* Tsászárunk utoljára tapasztalván, hogy az e'-féle idegenek Hazánkat nem ismérő, annak mivóltát nem tudó Tanácsosok által magának a' F. Udvarnak ottan ottan, nem külömben édes Hazánk kárára lettenek vólna, ezen mostani Mlgos Kantzelláriusunk idejében előbbeni rendelkezéseket, valamint másutt-is, mint bölts, és leg kegyelmesebb Fejedelmünk semmivé tévé. Mind ezekből világosan ki tettzik az, mely nagy külöbség légyen Mlgos Kantzelláriánknak magánoson, és a' Nms. Magyar-Orizá.

Országi Kantzelláriával együtt létele között. Ezeknek okáért, mivel már prothocoláltatott az, hogy továbbra való tanátskozásinkig ezen két Mlgos Kantzelláriák könyörögjünk leg-jobb Fejedelmünknek azért, hogy edgyütt maradhasanak. Egyedül tsak édes Hazánk böldegulására tzélozó vélekedésem, ha ugy fog tettzeni a' Ts Nms. Státusoknak-is, a' vólna, hogy leg jobb örökös Fejedelmünket haladék nélkül hívséges alázatafsággal könyörögnök, hogy ezen két Mélt. Kantzellariát továbbra-is edgyütt maradni méltoztafsék leg kegyelmesebben meg hagyni, ne hogy, talám ha közöttünk vólnának olyanak, a' kik képzélödő elő-meateleket ez által várván, nyughatatlanságok által némely ott fenn lévőknek elméjeket ellenkezöre hajthatnák. Maradjon mostani Székibe Mlgos Kantzellariusunk, kormányozza ott fenn dolgainkat mint eddig; a' Fels. Auszriai Házhoz való örökös ragaszkodásunk mellett, abban lévő leg-jobb örökös Fejedelmünknek magával született kegyelmességét továbbra is munkálódván, hogy meg-nyerhessük. Ha a' mindenható UR Istennek ugy fog tettzeni, ottan is nagyobb-
ra való lépésit várhatja.

Utoljára Mlgos Gróf, és Praesidens Ur ő Exja, és T. N. Státusokhoz botsáttott kéréssem az, hogy ezen igaz Hazafi édes Hazánk böldegulására tzélozó vélekedésemet nagy Gubernátorunkal, és a' M. Kir. Guberniummal közleni méltoztafsanak. Az alatt-is élek mig élek Mlgos Gr. Praesidens Ur ő Exjának, és a' T. N. Státusoknak engedelmes alázatos szolgája. — Gr. *Haller Pál*.

Máramaros Vármegyéből. — A' Sugatagi Ső Aknánái lévő Királyi Tifztség, a' közel lévő szomszédságból, öszve gyült Nemességgel, II dik *Leopold* Királyunk szerentsélsen meg lett Királyi Koronázásának öröme innepét, sip, 's dob zengése, puskák és ágyuk ropogása, és sok Vivát kiáltások között Jan. 16-dik napján tartotta. Mely alkalmatofszággal T. *Virág* György, a' Kegyes Oskolák Szerzetéből való Pap, és az oda való Parokhiának Adminisztrátora,

tora; Példa Beszédek Könyve 22. Részének 28. Versében foglaltatott emez letzkét: Ne hágd által a' régi határokat, mellyeket a' te Atyáid vetettek, hathatós Magyarsággal, Halgatóinak fejtegette. Ki hozván, hogy F. II-dik *Leopold*, Népünk édes Atya, a' Szent Léleknek ezen intéséhez pontban magát alkalmaztattya, ki az Kormányozásnak módjában, minden Ujjságokat félre tévén, a' meg-avúlt törvényeken, és szokásokon, mint erős fenék köszálon állattya Királyi Tronufsát. Végre illy jó, 's ritka Királyért, mitsoda hálá-adással tartozzanak a' mindenhatónak; egészsz illetődésig szivekre adta Halgatóinak. — Az itten nem régiben megholt, T. *Miletz* Györgynek helyében, Alszfeszorá lett T. *Dózsa* János Ur. Ki eddig a' Fő Királyi Inspektorátusnál, sok esztendőig ditséretelen viselte a' Fiskálisi hivatalt.

Tudósítás.

Nemes Bihar Vármegyében helyhezített *Diofszegi* Uradalomnak Ménese ugyan azon Ns Vármegyében az Erdély-orzági Posta út mentiben, Debrentől tsak egy Posta Státzionyi távolságra lévő *Hofszupály* nevezetü helységben, háromszori Terminusokon, ugy mint ezen folyó 1791-dik esztendőben következő Aprilisnek 1-ső Aprilisnek 15-dik és Májusnak 1-ső napjain a' többet ígérőknek Kotyavetye által el fog adattatni; nevezetelen pedig lesznek el-adók: — 7 külömb szörü és idejü Ménlovak, vagy is hágó Csödörek. — 36 — 7. 6 5. 4. és 3 esztendős Csödörek. — 18 — 2 és 1 esztendős Csödör Csikók. — 4 Tanító, és Pásztor alá való nyerges lovak. — 96 — Két esztendőken felől lévő Kantzák, mellyek közzül 20 halafsak vagynak. — 17 — 2 és 1 esztendős Kantza Csikók. — A' kinek tehát ezeknek meg-vételére tzielya és kedve vagyon, a' fent nevezett napokon és helyen meg-jelenni ne terheltésék, addig-is azon Lovaknak tulajdonsági felől tettése szerint értekezhetik.